

Krishnamurti in Ommen

Krishnamurti verbleef van 1924 tot 1930 regelmatig op Kasteel Eerde in Ommen (Overijssel). In 2016 is daar een interessante Nederlandstalige documentaire over verschenen, en ik werd geraakt door de opvallende overeenkomsten met de sannyas-beweging van Osho.

<https://www.jjvideo.nl/portfolio-item/sterkampen-in-ommen/>

Osho over Krishnamurti

Geliefde Osho,

Hoewel ik de laatste toespraken van Krishnamurti in Bombay niet heb bijgewoond, heb ik gehoord dat hij zich daarin tegen sannyas heeft uitgesproken. Het lijkt alsof deze houding een hulpmiddel is voor zowel zijn werk als het uwe, dat hij niet meent wat hij zegt. Graag commentaar.

Anand Jagdish, J.Krishnamurti is een verlicht man -- je hoeft hem niet te verdedigen. Hij meent wat hij zegt, hij is tegen sannyas. Dat is zijn benadering van het leven, een zeer beperkte benadering natuurlijk. Hij heeft een heel tunnel-achtige visie. Natuurlijk is alles wat hij zegt juist volgens zijn tunnelvisie, maar zijn visie is zeer beperkt.

Hij kan zeggen dat sannyas verkeerd is, hij kan zeggen dat ik verkeerd ben. Toch kan ik niet zeggen dat hij verkeerd is, want ik heb een bredere visie, heel inclusief. Als ik kan zeggen dat Boeddha gelijk heeft, Zarathustra gelijk heeft, Lao Tzu gelijk heeft, Tilopa, Atisha, en vele anderen gelijk hebben, dan kan ik ook zeggen dat Krishnamurti gelijk heeft.

Ja, er zijn mensen voor wie zijn visie behulpzaam zal zijn, maar dat zijn er maar heel weinig. Eigenlijk zullen de mensen voor wie zijn visie juist is zijn hulp helemaal niet nodig hebben -- omdat het bij sannyas gaat om hulp van een meester nodig hebben, hulp van een meester nodig hebben is de basis van discipel-schap. Of je het nu discipel-schap noemt of niet, dat doet er niet toe.

Krishnamurti is erg tegen de woorden discipel en meester. Maar dat is wat hij al vijftig jaar doet. Hij is een meester die zegt dat hij geen meester is. En de mensen die naar hem luisteren en hem volgen zijn discipelen die denken dat ze geen discipelen zijn.

Het maakt niet uit wat je denkt. Wat belangrijk is, is wat je BENT. Hij is een meester en hij heeft discipelen. Hij ontkent dat hij een meester is; dat is een deel van zijn truc. In deze egoïstische wereld is het heel moeilijk voor mensen om zich over te geven, om hun ego's te laten vallen. Voor de egoïsten die hun ego's niet kunnen laten vallen, opent hij een deur. Hij zegt: 'Je kan je ego behouden; je hoeft geen discipel te zijn, je hoeft geen sannyasin te zijn.'

De egoïsten voelen zich heel goed dat ze voor niemand hoeven te buigen. Maar door steeds weer naar hem te luisteren, begint diep van binnen het buigen, de overgave te gebeuren.

Hij beweert niet dat hij een meester is. Maar wat een meester verlangt, verlangt hij ook van zijn

luisteraars. De meester zegt: 'Luister zonder na te denken, luister volledig, zonder enige inmenging van je gedachten.' En dat is wat hij eist van zijn discipelen, die hij geen discipelen noemt. Het is een zeer geraffineerd spel. Hij kan zeggen dat sannyas verkeerd is -- hij moet het wel zeggen.

En wanneer hij ook maar in India is -- en binnenkort zal hij mijn sannyasins aantreffen waar hij ook komt, in elke bijeenkomst van hem. Dat irriteert hem ten zeerste, en het moet nog irriterender zijn dat mijn sannyasins erom lachen en ervan genieten wanneer hij tegen sannyas en tegen sannyasins spreekt.

Hij heeft hen gevraagd: 'Waarom komen jullie bij mij? Als je al een meester hebt, is het niet nodig om te komen.' Tegen een van mijn sannyasins heeft hij in een privé-interview gezegd: 'Als je een meester hebt, hoef je hier niet te komen.'

En mijn sannyasin zei: 'Maar mijn meester zegt "Ga overal heen. Overal waar je iets vindt dat geleerd kan worden, ga daarheen!" Dit is zijn leer en wij volgen hem, en wij zijn hier niet om u te volgen!' Natuurlijk raakt hij erg geïrriteerd. Maar je hoeft hem niet te verdedigen. En dit is het mooie, dat hij mij niet kan accepteren, maar ik hem wel. Dat is geen probleem voor mij. Ik accepteer alle soorten mensen en alle soorten filosofieën; mijn visie is breed genoeg.

Waarom is hij eigenlijk zo tegen meesters en discipelen? Het is een wond die geheeld is, maar het litteken zit er nog steeds. Hij werd gedwongen om tegen zijn wil een discipel te zijn. Hij was een klein kind toen hij werd geadopteerd door Annie Besant en de theosofen, pas negen jaar oud, zich totaal niet bewust van wat ze met hem deden. En hij werd gedwongen om een zeer strenge discipline te volgen.

Vierentwintig uur per dag werd hij getraind, omdat een van de theosofische leiders, Leadbeater, dit idee had, dit visioen, dat deze jongen een wereldleraar zou worden -- een jagatguru, een meester van de hele wereld -- dat hij het voertuig van Heer Maitreya zou worden, dat hij moest worden voorbereid om de nieuwe incarnatie van Boeddha in zijn lichaam te kunnen ontvangen. Dus werd hij op allerlei manieren gefolterd.

Hij mocht niet eten zoals andere kinderen, hij mocht niet spelen met andere kinderen, zoals ieder kind zou willen. Hij werd bewaakt. Hij mocht niet naar gewone scholen, hij werd bijna helemaal gevangen gehouden. En dan het vroege opstaan om drie uur 's morgens, en dan het rituele bad, en zo veel, veel rituelen -- Tibetaans, Chinees, Indiaas, Egyptisch... hij moet er moe van geworden zijn.

En de laatste wonde gebeurde toen zijn broer Nityananda stierf. Het waren twee broers, Krishnamurti en Nityananda, en allebei werden ze voorbereid, omdat er enige twijfel was over wie nu echt de meester zou worden. Nityananda stierf aan deze rigide discipline, die bijna krankzinnig werd opgelegd. Zijn dood was een trauma voor Krishnamurti; hij had enorm veel van zijn broer gehouden. Er was geen andere uitlaatklep voor zijn liefde. Hij was weggehaald bij zijn familie; zijn moeder was gestorven en zijn vader was niet in staat om voor hen te zorgen, hij was maar een kleine klerk. Beide kinderen werden geadopteerd door Annie Besant en zij moesten de hele wereld afreizen om verschillende esoterische disciplines te leren. Het was erg zwaar voor hen. Het is heel goed mogelijk dat Nityananda stierf door teveel training.

En dan die meesters die Krishnamurti niet uit liefde gekozen had... zij waren als gevangenen en de meesters waren als gevangenenbewaarders. Hij droeg een heel verkeerd idee over meesters met zich mee; het was heel moeilijk voor hem om uit hun val te raken. Uiteindelijk ontsnapte hij uit hun val - hoe lang kun je iemand vasthouden? Toen hij een jonge man was geworden, en sterk genoeg om uit de val te stappen, stormde hij er gewoon uit, en verklaarde: 'Ik ben niemands meester, en ik ga geen wereldleraar worden, en dit is allemaal onzin!'

Sindsdien is het litteken gebleven. Sindsdien heeft hij het over dingen als meesters, disciplines, meditatie, discipelschap, en hij is tegen al deze dingen. Dat is normaal. In feite heeft hij nooit een

meester gekend, en hij heeft nooit discipel-schap gekend -- omdat dit geen dingen zijn die je kunnen worden opgelegd, dit zijn dingen die je aanvaardt uit vreugde en liefde.

Jullie hebben veel meer geluk dan hij. Jullie hebben mij gekozen uit vreugde, uit liefde, en jullie zijn vrij om mij op elk moment te verlaten. Hij was niet vrij om te vertrekken. Hij heeft deze mensen niet gekozen. En het is heel goed mogelijk dat hem veel verkeerd is aangedaan toen hij een kind was.

Het is bijna een vaststaand feit dat Leadbeater homoseksueel was. Het punt is zelfs in de rechtbank naar voren gebracht dat hij kinderen seksueel uitbuitte. Denk maar aan een kind van negen jaar dat seksueel wordt misbruikt -- hij zal er een zeer diepe wond aan overhouden; het zal moeilijk voor hem worden om het litteken uit te wissen.

Je kunt het aan de psychologen vragen: als een kind op de een of andere manier seksueel wordt uitgebuit, wordt zijn hele leven verstoord. Als een meisje op de een of andere manier tegen haar wil seksueel wordt uitgebuit, of als ze zich niet bewust was van wat er gebeurde, zal ze zich nooit seksueel op haar gemak voelen, nooit. De angst zal steeds weer terugkomen.

Het is heel goed mogelijk dat zoiets gebeurd is. Krishnamurti praat nooit over die dingen, het heeft geen zin om over die dingen te praten, al die oude knarren zijn dood. Maar ergens is er een litteken. Vandaar zijn antagonisme tegen meesters, tegen discipel-schap, tegen sannyas, tegen allerlei methoden. Dit laat iets over zijn geschiedenis zien; het laat niet iets over meesters en discipelen zien. Wat weet hij van Boeddha en de discipelen die Boeddha had? Wat weet hij van Atisha en de meesters Dharmakirti, Dharmarakshita en Yogin Maitreya -- wat weet hij van die mensen?

En nog iets, er is iets rampzaligs gebeurd. Annie Besant en Leadbeater stonden hem nooit toe om oude geschriften te lezen omdat zij bang waren dat hij zijn originaliteit zou verliezen. Dus werd hij volkomen onwetend gehouden van alle grote tradities van de wereld.

En als je niets weet over Atisha en Dharmakirti, zul je iets missen. Dharmakirti was de meester die tegen Atisha zei dat naar een andere meester moest gaan, Dharmarakshita, 'want wat ik heb geweten, heb ik aan jou gegeven. Ik kan je de rest ook geven, maar dat is nooit mijn pad geweest. Ga naar Dharmarakshita, hij heeft een andere weg gevolgd. Hij zal je iets meer geven, iets authentiekers. Ik heb er alleen over gehoord, of het alleen gezien vanaf de top van de berg. Ik geef je leegte. Ga nu, om mededogen te leren, naar Dharmarakshita.'

Wat een prachtige mensen moeten dat geweest zijn! En Dharmarakshita zei tegen hem: 'Ik ken alleen de vrouwelijke vorm van mededogen, de passieve vorm. Voor het actieve moet je naar een andere meester gaan, Yogin Maitreya; hij zal je onderrichten.'

Dit zijn geen mensen die bezitterig zijn, die jaloers zijn, die willen domineren. Dit zijn mensen die vrijheid geven! Krishnamurti is zich totaal niet bewust van alle grote tradities van de wereld -- hij kent alleen de theosofen.

En dat was een van de lelijkste dingen die in deze eeuw is gebeurd. Allerlei dwazen verzamelden zich onder de vlag van theosofie, het was een allegaartje. Het was een poging om een synthese te maken van al het goede uit alle religies. Maar zo'n synthese is niet mogelijk. En als je zo'n synthese maakt, heb je alleen een lijk in handen, geen levend lichaam, dat ademt, dat pulseert.

Het is alsof je van veel vrouwen houdt -- de ene vrouw heeft mooie ogen, je haalt de ogen eruit; een andere vrouw heeft een mooie neus, je hakt de neus eraf -- enzovoort, enzovoort. Zet alle onderdelen bij elkaar, zet ze in elkaar, en je hebt een lijk. Om het lijk te maken heb je twintig mooie vrouwen vermoord, en het eindresultaat is gewoon volslagen domheid.

Dat is wat de theosofie deed. Iets is mooi in het Hindoeïsme, iets is mooi in het Taoïsme, iets is mooi in het Mohammedanisme, iets is mooi in het Judaïsme, enzovoort, enzovoort. Verzamel dat allemaal, stop het bij elkaar, doe het in een mixer en vermeng het, en wat je dan overhoudt is gewoon een lijk.

Krishnamurti heeft helaas met deze mensen moeten leven. Maar hij heeft een enorme intelligentie. Iedereen in zijn plaats zou verloren zijn geweest, iemand anders in zijn situatie zou niet in staat zijn geweest om uit de kooi te komen. En de kooi was zo mooi, zo verleidelijk -- er waren duizenden volgelingen beschikbaar. Maar hij had de moed, hij had het lef en de intelligentie om daar allemaal afstand van te doen, om gewoon uit die hele val te stappen.

Het was moeilijk voor hem, heel moeilijk; het was zelfs moeilijk om te overleven. Ik respecteer de man, ik respecteer hem enorm. En ik kan begrijpen waarom hij tegen meesters, discipelen, sannyas is.

Jagdish, je zegt: 'Hoewel ik niet naar Krishnamurti's laatste toespraken in Bombay ben geweest, heb ik gehoord dat hij zich daarin tegen sannyas heeft uitgesproken. Het lijkt mij dat deze houding een hulpmiddel is voor zowel zijn werk als het uwe, dat hij niet meent wat hij zegt.'

Hij zegt wat hij bedoelt, hij bedoelt wat hij zegt. Zijn nauwe visie is heel duidelijk. Dat is een van de mooiste dingen aan nauwe visies, ze zijn helder. Hoe breder de hemel, hoe minder de helderheid; hoe groter de visie, hoe minder de helderheid.

En mijn visie bevat alles. Zijn visie is erg exclusief, mijn visie is erg inclusief. Zijn visie is alleen de zijne. Mijn visie bevat Boeddha, Zarathustra, Mozes, Mahavira, Mohammed, en miljoenen anderen. En onthoud, ik probeer hier geen synthese te maken. Ik probeer niet te kiezen wat mooi is in de ene en wat mooi is ergens anders. Neen, ik accepteer elke traditie zoals zij is -- ook al gaat zij soms tegen mij in, ook al zijn er soms punten die ik er niet in zou willen hebben. Maar wie ben ik dan? Waarom zou ik mijn keuze daarin betrekken?

Ik accepteer elke traditie zoals ze is, zonder me ermee te bemoeien. Dit is nog nooit eerder gedaan, en dit zal misschien in geen eeuwen meer gedaan worden, want zo'n inclusieve visie is erg verwarrend. Als je bij mij bent, kun je nooit zekerheid hebben. Hoe meer je bij mij bent, hoe meer en meer de grond onder je voeten verdwijnt. Hoe meer je hier bij mij bent, hoe meer en meer je mind zal worden weggenomen, en daarmee alle zekerheid.

Ja, je zult transparantie hebben, maar geen zekerheid.

Bij Krishnamurti is alles zeker, absoluut zeker. Hij is een van de meest consequente mannen die ooit op aarde heeft rondgelopen, omdat hij zo'n beperkte visie heeft. Wanneer je een zeer beperkte visie hebt, moet je wel heel consequent zijn.

Je kunt niemand vinden die meer inconsistent is dan ik, omdat ik ruimte moet maken voor zoveel tegenstrijdige standpunten. Bahaaddin en Atisha hebben niets gemeen, Rinzi en Mohammed hebben niets gemeen, Mahavira en Christus hebben niets gemeen. En toch zijn zij allemaal in mij samengekomen, en zijn zij allemaal één in mij. En ik heb niet gekozen, ik heb me er niet mee bemoeid, ik heb ze gewoon allemaal verteerd.

Er ontstaat hier een enorm nieuw soort symfonie, ik zal het geen synthese noemen maar een symfonie. In een synthese wordt er iets doods voortgebracht. In een symfonie, in een orkest, spelen alle instrumenten, maar in een geweldige harmonie.

Krishnamurti is een solo fluitspeler. Ik ben een orkest; de fluit wordt geaccepteerd. Natuurlijk zal mijn orkest niet geaccepteerd worden door Krishnamurti, hij is een solo fluitspeler. En een prachtige fluitspeler is hij, ik waardeer hem. Ik kan hem waarderen, maar hij kan mij niet waarderen. Wat weet hij van het orkest? Ik weet alles van de fluit, omdat hij deel uitmaakt van mijn orkest, slechts een klein deel. Maar voor hem is de fluit alles.

Alsjeblieft, Jagdish, probeer hem niet te verdedigen, dat is niet nodig. Hij kan zichzelf verdedigen, hij is heel capabel. Ik kan begrijpen dat hij kritiek heeft op sannyas. Als hij daar geen kritiek op had gehad, zou dat een verrassing geweest zijn. Als hij me echt wil verrassen zou hij moeten ophouden met mijn sannyasins te bekritisieren -- dat zou ongelooflijk zijn, dat zou pas echt een schok voor me zijn!

Maar laat die oude man zijn gang gaan, en blijf alsjeblieft gaan om naar hem te luisteren. Daag hem uit. Ga gewoon op de eerste rij zitten, en telkens wanneer hij sannyas bekritiseert, applaudiseer, lach. En dan zal hij echt in woede uitbarsten. Hij is de enige verlichte persoon in de wereld die boos kan worden. En dat is perfect mooi. Ik hou van hem, ik respecteer hem -- en ik hou van hem en respecteer hem zoals hij is. Maar hij kan mij niet liefhebben en respecteren; ook dat kan ik begrijpen.

Osho: The Book of Wisdom #8 vraag 3.

Een bijdrage van Antar Marc.